

Päiväys
22.09.2025

Diaarinumero
1291/03.04.04.04.23/2023

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös maa-aines- ja ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

22.9.2025

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **29.9.2025**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 22.9.2025 nro 1172/2025, valitus ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain yhteiskäsittelyn piiriin kuuluvassa lupa-asiassa, koskien maa-aines- ja ympäristönsuojelulain mukaista yhteislupaa, Pihtipudas.

Luvan hakija

Hiekkakolmio Oy

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **22.9.2025 – 29.10.2025** Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **29.10.2025**.

22.09.2025

Dnro 1291/03.04.04.04.23/2023

Asia

Valitus ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain yhteiskäsittelyn piiriin kuuluvassa lupa-asiassa

Valittaja**Luvan hakija**

Hiekkakolmio Oy

Päätös, josta valitetaan

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunta 13.10.2023 (10.10.2023 § 75)

Ympäristölautakunta on myöntänyt hakijalle maa-aineslain sekä ympäristönsuojelulain mukaisen yhteisluvan hiekan ja soran ottamiseen ja murskaukseen kiinteistölle Kokkomäki 601-401-2-259 ja määräalalle kiinteistöstä Taipale 601-401-2-279. Lupa on myönnetty 10 vuodeksi.

Hakemuksessa ja 5.4.2022 päivätyssä ottosuunnitelmassa esitetyn lisäksi tulee maa-aineksen ottamisessa sekä murskauksessa noudattaa ympäristölautakunnan päätöksessä esitettyjä lupamääräyksiä 1–18.

Lupamääräykset 1, 3 ja 5–9 ja 12–13 kuuluvat seuraavasti:

1. Ennen ottamistoiminnan aloittamista tulee ottamisalue merkitä selvästi maastoon. Ottamisalueelle tulee pystyttää taulu, jossa on ilmoitettu ottamisluvan haltija yhteystietoineen ja luvan voimassaoloaika. Valvonnan helpottamiseksi tulee alueelle asentaa riittävästi alinta ottotasoa osoittavia selvästi näkyviä korkeusmerkkejä (vähintään kolme kolmiopukkia).

3. Ennen ottamistoiminnan aloittamista tulee alueen putkista otetuista pohjavesinäytteistä tutkia haju, sameus, väri, pH, happi, permanganaattiluku/TOC, sähkönjohtavuus, rauta, mangaani, sulfaatti, nitraatti, kloridi, kokonaiskovuus, alkaliniteetti, polttoainehiilivedyt, mineraaliöljyt sekä koliformiset- ja E. coli bakteerit sekä raskasmetallit, alumiini ja kromi. Vastaava laaja analyysi tehdään ottamistoiminnan aikana kolmen vuoden välein.

Kolmen vuoden välein, sijoittuen laajemman näytteen välisille vuosille, tulee alueen putkista otetuista pohjavesinäytteistä tutkia sameus, väri, happi, pH, sähkönjohtavuus, COD_{Mn} tai TOC, rauta, mangaani, sulfaatti, nitraatti, kloridi, polttoainehiilivedyt, mineraaliöljyt.

Vesinäytteiden otossa tulee käyttää akkreditoitua näytteenottajaa ja analysoinnissa sertifioitua laboratoriota.

Pohjavesipinnan korkeus tulee mitata neljä kertaa vuodessa.

Pohjavesipinnan korkeuden mittaustulokset sekä pohjavesinäytteiden tulokset tulee toimittaa valvontaviranomaiselle vuosittain maaliskuun loppuun mennessä.

5. Alin sallittu ottotaso on +118,3 m N60, mutta kuitenkin vähintään 4 m ylimmästä havaitusta luontaisesta pohjavesipinnasta.

6. Toiminnan ajalliset rajoitukset

Murskaaminen on sallittu arkipäivisin klo 7–22.

Kuormaaminen ja kuljetus on sallittu arkipäivisin klo 6–22.

Murskaus- ja louhintatoimintaa ei saa harjoittaa pyhäpäivinä eikä joului-, uuden vuoden- tai juhannusaattona. Murskausta ei saa harjoittaa 1.6.–31.8. eikä 22.12.–31.12. välisenä aikana.

7. Toiminnasta aiheutuva melu ei saa häiriölle alttiissa kohteissa ylittää melutason ohjearvoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (VNp 993/1992) säädettyjä ulkomelun ohjearvoja vakituiseen asumiseen käytettävillä alueilla päiväohjearvoa (klo 7–22) 55 LAeq ja yöohjearvoa (klo 22–7) LAeq 50 dB sekä loma-asumiseen käytettävillä alueilla päivä ohjearvoa (klo 7–22) 45 dB ja yöohjearvoa (klo 22–7) 40 dB.

Toiminta tulee sijoittaa alueella siten että kaivannon reunat ja varastokasat ehkäisevät mahdollisimman tehokkaasti melun leviämistä häiriintyvien kohteiden suuntaan. Haitallista melua on torjuttava koteloinein, kumituksin ja muilla vastaavasti ääniteknisesti parhailla meluntorjuntatoimilla. Meluesteet on tarvittaessa rakennettava melulähteen välittömään läheisyyteen.

Jos määrättyjen meluohjearvojen ylittymistä on syytä epäillä, tulee luvan saajan valvontaviranomaisen vaatiessa teettää kustannuksellaan melumittaus lähimmillä häiriintyvillä kiinteistöillä toiminnan aikana. Mittausten niin osoittaessa on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin meluhaittojen vähentämiseksi ohjearvojen mukaiselle tasolle. Tarvittaessa melumittaus on tehtävä viranomaisen niin määrätessä myöhemmin uudelleen.

8. Pölyhaittojen ehkäisy

Toiminnan aiheuttama pölyhaitta ei saa ylittää lähimmällä asumiseen käytettävällä alueella hengitettävien hiukkasten (PM10) osalta raja-arvoa 50 µg/m³, 24 h keskiarvona mitattuna. Tarvittaessa, mikäli on aiheutta epäillä raja-

arvon ylittyvän, toiminnanharjoittajan on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen määräyksestä tehtävä pölypäästöön liittyvä mittausta. Pölyhaittoja tulee tarpeen mukaan ehkäistä kastelemalla tai koteloidamalla laitteistot tai muulla vastaavalla menetelmällä.

9. Poltto- ja voiteluaineiden sekä ympäristölle haitallisten kemikaalien varastointi alueella on kielletty muulloin kuin murskaus- ja louhintatoiminnan aikana. Alueella ei saa käyttää huonokuntoisia koneita tai ajoneuvoja. Autojen ja koneiden säilytys ja huolto alueella on kielletty, ellei ympäristön pilaantumisvaara ole poistettu asianmukaisilla tiloilla tai suojarakenteilla. Koneiden ja autojen tankkaus tulee järjestää siten, ettei siitä aiheudu öljy- tai polttoainepäästöjen vaaraa. Lisäksi on pohjavedelle tai maaperälle vahingollisten aineiden käsittelyssä noudatettava erityistä huolellisuutta ja varovaisuutta.

Murskaus- ja louhintajakson aikana alueelle sijoitettavat polttoainesäiliöt tulee olla lukittavia sekä ylitäytönestimellä ja laponestolaitteella varustettuja. Niiden tulee olla kaksoisvaippasäiliöitä tai ne tulee sijoittaa lujiin ja tiiviisiin suoja-altaisiin, joiden tilavuus on suurempi kuin polttoainesäiliöiden tilavuus. Tällöin suoja-altaat tulee varustaa katoksilla tai sadeveden poisto- ja erotuslaitteilla. Altaisiin kertynyt vesi poistetaan säännöllisesti. Polttoainesäiliöt tulee sijoittaa hakemuksessa esitetyn mukaiselle suoja-alueelle.

Toiminnassa tarvittavat voiteluöljyt ja muut vaaralliset aineet tulee säilyttää omissa astioissaan tiivispohjaisessa lukittavassa varastokontissa tai vastaavassa. Murskaus- ja louhintajakson loputtua polttoainesäiliöt tulee siirtää alueelta pois.

12. Maa-ainesten ottaminen ja alueen jälkihoitotoimenpiteet tehdään vaiheittain ottamisen edistyessä. Niiltä osin, joilta ottaminen saadaan suoritetuksi, tulee muotoilu ja maisemointi tapahtua välittömästi.

Maa-ainesten ottaminen ja alueen jälkihoitotoimenpiteet tulee tehdä vaiheittain ottamisen edistyessä. Vaiheittain tapahtuvasta maisemoinnista tulee esittää aikataulutettu suunnitelma valvontaviranomaiselle ennen ottamistoiminnan aloittamista. Suunnitelmaan perustuva, vaiheittainen alueen maisemointitöiden tarkastus tulee tehdä kahden vuoden välein syksyisin, ensimmäisen kerran kuitenkin 30.9.2024 mennessä.

Alueen maisemoinnissa luiskat tulee muotoilla kaltevuuteen 1:3. Alueen jälkitasauksessa, jälkiverhoilussa ja yleisessä siistimisessä ei saa käyttää pohjavettä vaarantavia materiaaleja. Maisemoinnissa tulee huolehtia kasvupinnan muodostamisesta ja alueen metsittämisestä paikalle soveltuvalla puustolla. Alueen jälkihoitovelvoite (mm. puiden istutus) kuuluu luvan hakijalle.

13. Törmäpääsky on luonnonsuojelulain perusteella rauhoitettu laji, joka on lisäksi luokiteltu uhanalaiseksi (lajin uhanalaisuusluokka: vaarantunut / VU). Muodostuneet törmäpääsky-yhdyskunnat tulee ottaa huomioon maa-ainesten

oton yhteydessä ja ottamisen jälkeisessä maisemoinnissa. Pesien hävittäminen on kiellettyä pesimäkauden aikana. Ottamisalueen jälkihoitoa tehtäessä pesimäalue jätetään luonnontilaan. Sortumavaaran vuoksi näissä tapauksissa alueelle jäävät jyrkät rintaukset tulee suojata aitaamalla.

Vakuuden määrääminen:

Ennen ottamistoiminnan aloittamista tulee hakijan antaa 24 200 euron vakuus lupamääräysten noudattamiseksi. Vakuuden tulee olla voimassa siihen saakka, kunnes kaikki luvan tai sen määräysten edellyttämien toimenpiteiden toteutus on lopputarkastuksessa hyväksytty.

Toiminnan aloittamislupa ennen päätöksen lainvoimaisuutta:

Lupa toiminnan aloittamiseksi ennen päätöksen lainvoimaisuutta myönnetään koskien maa-ainesten ottoa kiinteistölle Taipale sijoittuvalla määräaalalla. Kiinteistölle tulee jättää riittävä määrä maa-aineksia maisemoinnin toteuttamiseksi luiskakaltevuudella 1:3 maa-ainesten ottosuunnitelman lopputilannekartan mukaisesti.

Maa-aineslain 21 §:n mukaista aloituslupaa koskeva vakuus:

Mikäli toiminta aloitetaan muutoksenhausta huolimatta, tulee luvanhakijan asettaa 30 000 euron vakuus niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa. Toiminnan tulee tapahtua lupapäätöstä noudattaen.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Valittajan on katsottava vaatineen, että Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunnan päätös kumotaan ja hakemus hylätään ja että hallinto-oikeus kieltää lupapäätöksen täytäntöönpanon kiinteistölle Taipale sijoittuvalla määräaalalla. Lisäksi valittaja on vaatinut Pihtiputaan Alvajärven Kokkomäen maa-ainestenoton yleissuunnitelman asianmukaisuuden ja käsittelyn tutkimista.

Perustelut

Jatkosoranotto ei ole mahdollista ennen luvan lainvoimaisuutta. Voimassa oleva soranottolupa on ylittynyt niin kaltevuuden kuin ottomääränkin suhteen. Jatkosoranotto ei myöskään ole mahdollista päällekkäisten lupien toisen osan ollessa ilman lainvoimaisuutta.

Jo nykytilanne vaarantaa koko Kokkomäen harjan, rinteiden jatkona olevan viereisen kiinteistön 2-79 Lamminmäki/Taipale soranoton kanssa. Nyt käsittelyssä olevat soranottoluvat kaksinkertaistaisivat nykyiset luvat ja käytännössä tuhoaisivat koko Kokkomäen. Reisijärventien puoleinen etelärinne jäisi vain kulissiksi.

Luvan hakija on hakannut suojapuustoa ja todennäköisesti tehnyt kivenmurskausta vastoin lupaehtoja. Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskuksen) mukaan harjun laki ei saa vaarantua, ja luvan hakija on joutunut täyttämään takaisin väärin ymmärretyn alueen. Taimikonhoitoa ei välttämättä ole tapahtunut.

Maisemointi on toiminnanharjoittajien vastuulla. Koska maisemointia ei ole tarkoitus hoitaa eikä valvoa, pitää lupien myöntämisestä luopua.

Murskaus tapahtuu liian lähellä vakinaista asutusta ja vapaa-ajan kiinteistöä. Nykyinen soranottolupa ei rajoita edes toiminnan kellonaikoja ja hiekkayhdistelmällä ajo keskellä yötä ja kivien kolistelu kaivinkoneella sunnuntaiaamuna ovat myöskin osoituksena toimijan piittaamattomuudesta.

Valituksessa on esitetty aikaisemmin myönnettyihin ympäristö- ja maa-aineslupiin sekä valvontaviranomaisen toimintaan liittyviä seikkoja.

Alvajärven Kokkomäen maa-ainestenoton yleissuunnitelma on ylimalkainen, puutteellinen ja ristiriidassa alueen kaavojen kanssa. Siinä ei ole huomioitu luonto-, maisema-, ja hyvinvointiarvoja, vaikka Kokkomäki sijaitsee järven rannalla, kylän keskustan välittömässä läheisyydessä tärkeän kulkureitin varrella.

Alueella ollut soranottoa vuosikymmeniä, eikä ole selvitetty, paljonko entisiä ja nykyisiä soranottoalueita todellisuudessa on. Nykyisten ja suunniteltujen alojen pinta-aloissa on epä johdonmukaisuuksia. Todellista maisemointia ei ole suoritettu koskaan.

Nykyinen soranotto sijaitsee 1-luokan pohjaveden muodostumisalueella. Yhdessä nykyisten ja entisten soranottoalueiden vaikutus pohjaveden laatuun on väistämätön, ja lisäotot vaarantaisivat vedenlaadun tulevilta asukkailta. Ei ole tietoa siitä, miten pohjaveden nykytilannetta on seurattu tai tutkittu.

Valittajan on katsottava valituskirjelmässään esittäneen lisäksi, että Pihtiputaan kunta ei ole julkaissut tietoa maa-aineslupahakemusta koskevasta kuulutuksesta paikallislehti Kotiseudun Sanomissa.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunnalta on pyydetty lausunto valituksista. *Hallinto-oikeus* on varannut Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Pihtiputaan kunnalle ja Pihtiputaan kunnan terveydensuojeluviranomaiselle tilaisuuden vastineen antamiseen valituksesta.

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunta on lausunnossaan esittänyt, että valitus tulee hylätä perusteettomana ja lupapäätöstä ei tule muuttaa.

Pihtiputaan kunnan terveydensuojeluviranomainen on vastineessaan todennut, että ympäristölautakunnan tekemää päätöstä ei ole tarvetta muuttaa. Lisäksi

terveydensuojeluviranomainen on esittänyt, että terveydensuojeluviranomaisen tietojen mukaan Keski-Suomen ELY-keskus on ottanut eri vuosina raakapohjavesinäytteitä Alvajärven pohjavesialueelta Alvajärven vedenottamon kaivosta K1. Näytteitä on otettu ELY-keskuksen vedonottamoita koskevan seurannan yhteydessä.

Pihtiputaan kunnanhallitus on antanut vastineen, jossa on otettu kantaa vain maa-ainesten oton yleissuunnitelman käsittelyyn kunnan toimielimissä.

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualue on vastineessaan esittänyt, että lupapäätöksessä on annettu toiminnalle riittävät määräykset eikä ELY-keskus siten ole katsonut valitusoikeuden käyttämisen kynnyksen ylittyvän. Alue on ollut osittain soranottokäytössä jo aiemmin ja alue on palautettavissa ennalleen, eikä täytäntöönpano näin ollen tee muutoksenhakua hyödyttömäksi. Murskaamista on rajoitettu kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 800/2010 (Muraus-asetus) 8 §:n mukaisesti viikonloppuisin sekä asetettu lupamääräyksessä 6 toiminnalle mainitun pykälän edellyttämät aikarajat. Hankkeelle myönnetty lupa ei ole vastoin Muraus-asetusta valituksessa esitetyllä tavalla.

Hiekkakolmio Oy on vastineessaan esittänyt, että valitus hylätään ja lupapäätöstä ei muuteta.

Valittaja on vastaselityksessään muun ohella vaatinut, että kaikki yleissuunnitelmaan liittyvät dokumentit tulee julkaista. Ympäristölupa on myönnetty vastoin Muraus-asetusta. Soranajoa ja lastaamista on tapahtunut kaikkina vuorokauden aikoina, ja pöly, tärinä ja melu kiusaavat lähellä olevia asukkaita ja vapaa-ajan asukkaita. Lupaehtojen mukaista tarvittaessa tapahtuvaa pölyn sidontaa ei ole tehty, vaikka hiekkapölypilvet ovat nousseet korkealle.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Hallinto-oikeus ei tutki maa-ainesten oton yleissuunnitelman sisältöä eikä käsittelyä koskevia vaatimuksia eikä aikaisempiin lupiin eikä niiden valvontaan liittyviä kysymyksiä.

2. Hallinto-oikeus valituksen muuten hyläten muuttaa lupamääräyksen 1 kuulumaan seuraavasti (*muutokset kursivilla*):

1. Ennen ottamistoiminnan aloittamista tulee ottamisalue merkitä selvästi maastoon. Ottamisalueelle tulee pystyttää taulu, jossa on ilmoitettu ottamisluvan haltija yhteystietoineen ja luvan voimassaoloaika. Valvonnan helpottamiseksi tulee alueelle asentaa riittävästi alinta ottotasoa osoittavia selvästi näkyviä korkeusmerkkejä (vähintään kolme kolmiopukkia).

Murskauskäytöksen etäisyyden asumiseen tai loma-asumiseen käytettävään rakennukseen tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan oleskeluun tarkoitettuun piha-alueeseen tulee olla vähintään 300 metriä.

Hallinto-oikeus hylkää täytäntöönpanon kieltämistä koskeneen vaatimuksen.

Perustelut

1. Tutkimatta jättäminen

Tuomioistuinlain 4 luvun 1 §:n mukaan hallinto-oikeus käsittelee ja ratkaisee ne hallinto-oikeudelliset valitukset, hallintoriita-asiat ja muut asiat, jotka säädetään kuuluviksi sen toimivaltaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa tai muussa laissa.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 81 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan tuomioistuin jättää valituksen tutkimatta, jos valituksen tutkiminen ei kuulu sen toimivaltaan.

Hallinto-oikeuden toimivaltaan kuuluu tässä asiassa valituksenalaisen maa-aines- ja ympäristölupapäätöksen lainmukaisuuden tutkiminen. Hallinto-oikeus ei voi tämän asian yhteydessä tutkia maa-ainesten oton yleissuunnitelman sisältöön eikä käsittelyyn, aikaisempiin lupiin eikä valvontaan liittyviä kysymyksiä.

Hallinto-oikeuden toimivaltaan ei kuulu myöskään valituksessa esitettyjen ympäristölautakunnan toimintaan liittyvien hallintolain 8 a luvun mukaisen hallintokantelun luonteisten seikkojen tutkiminen.

2. Pääasia

Sovellettavat säännökset

Ympäristönsuojelulain 17 §:n 1 momentin mukaan ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että: 1) tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua; 2) toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka tehdä pohjaveden kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää; tai; 3) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua (pohjaveden pilaamiskielto).

Ympäristönsuojelulain 44 §:n 2 momentin mukaan kuulutuksen julkaisemisesta on tiedotettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai julkaiseminen ole muutoin tarpeetonta.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa muun muassa 1) terveyshaittaa; 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa; 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella tai 5) eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset muun muassa päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista ja muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Saman pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä tekniikkaa. Lisäksi on tarpeen mukaan otettava huomioon energian ja materiaalien käytön tehokkuus sekä varautuminen onnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden seurausten rajoittamiseen.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta.

Ympäristönsuojelulain 199 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, luvan hakijan pyynnöstä lupapäätöksessä määrätä, että toiminta voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle.

Ympäristönsuojelulain 201 §:n 1 momentin mukaan muutoksenhakutuomioistuim voi valituksesta kumota 199 ja 200 §:ssä tarkoitettua määräyksen tai muuttaa sitä tai muutoinkin kieltää lupapäätöksen täytäntöönpanon.

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin mukaan maa-aineslaissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu: 1) kauniin maisemakuvan turmeltumista; 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista; 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia

luonnonolosuhteissa; tai 4) tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Maa-aineslain 6 §:n 1 momentin mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentin mukaan kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta rasitusta ympäristölle haitallisista aineista, noesta, liasta, pölystä, hajusta, kosteudesta, melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai muista vastaavista vaikutuksista. Saman pykälän 2 momentin mukaan arvioitaessa rasituksen kohtuuttomuutta on otettava huomioon paikalliset olosuhteet, rasituksen muu tavanomaisuus, rasituksen voimakkuus ja kesto, rasituksen syntymisen alkamisajankohta sekä muut vastaavat seikat.

Kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (800/2010) eli niin sanotun Muraus-asetuksen 1 §:n mukaan kyseisessä asetuksessa säädetään kivenlouhimon, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamon ympäristönsuojelun vähimmäisvaatimuksista silloin, kun toimintaan on oltava ympäristölupa.

Saman asetuksen 3 §:n 2 momentin mukaan kivenlouhimo, muu kivenlouhinta ja kivenmurskaamo on lisäksi sijoitettava siten, että melua tai pölyä aiheuttavan toiminnon etäisyys asumiseen tai loma-asumiseen käytettävään rakennukseen tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan oleskeluun tarkoitettuun piha-alueeseen tai muuhun häiriölle alttiiseen kohteeseen on vähintään 300 metriä.

Saman asetuksen 3 §:n 3 momentin mukaan muun muassa kivenmurskaamo voidaan kuitenkin sijoittaa alle 300 metrin päähän häiriölle alttiista kohteesta 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, jos toiminnanharjoittaja voi sijoittamalla kivenmurskaamon toiminnan rakennukseen tai kivenmurskaamossa taikka kivenlouhimossa muita teknisiä keinoja käyttäen varmistaa sen, että toiminnasta ei lähimmässä häiriölle alttiissa kohteessa aiheudu 7 §:ssä tarkoitettut melutason ohjearvot ylittävää melua ja että 5 §:ssä tarkoitettut ilmanlaadun raja-arvot eivät ole vaarassa ylittyä. Poikkeaminen edellyttää, että toiminnanharjoittaja on esittänyt poikkeamisen edellytysten täytymisestä riittävän luotettavan selvityksen lupaviranomaisen hyväksyttäväksi.

Saman asetuksen 7 §:n mukaan toiminnasta syntyvä melu ei saa häiriöille alttiissa kohteissa ylittää melutason ohjearvoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (993/1992) säädettyjä ulkomelun ohjearvoja.

Melutason ohjearvoista annetun valtioneuvoston päätöksen (993/1992) 2 §:n 1 momentin mukaan asumiseen käytettävillä alueilla, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevilla alueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (L_{Aeq}) päiväohjearvoa (klo 7–22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22–7) 50 dB. Saman pykälän 2 momentin mukaan loma-asumiseen käytettävillä alueilla, leirintäalueilla, taajamien ulkopuolella olevilla virkistysalueilla ja luonnonsuojelualueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää päiväohjearvoa 45 dB eikä yöohjearvoa 40 dB.

Asiassa saatu selvitys

Ottamisalue sijaitsee Pihtiputaan kunnassa Alvajärven kylässä Kokkomäen kiinteistöllä. Soranotto on aloitettu vuonna 2017. Toiminnalle on myönnetty maa-aineslain tai ympäristönsuojelulain mukaisia lupia vuodesta 2014 alkaen.

Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on haettu yhteislupaa maa-aineksen ottoon ja kivien murskaukseen varastoalueineen noin 5,70 ha:n kokoiselle ottamisalueelle. Varsinainen kaivualue on 5,00 ha:n kokoinen. Hakemuksen mukaan alueelta otetaan hiekkaa, soraa ja murskaukseen sopivaa kiviainesta. Kalliota ei ole havaittu. Toiminnassa seulotaan soraa ja murskataan kiviä eri lajikkeiksi.

Haettu kokonaisottomäärä on 330 000 m³ ktr. Lupaa on haettu ja se on myönnetty valituksenalaisella päätöksellä 10 vuoden ajalle. Arvioitu vuosittainen ottamismäärä on 33 000 m³ ktr. Hakemuksen mukaan ottamis- ja seulomistoimintaa on ympäri vuoden ja kivien murskausta tehdään keskimäärin 1–2 viikkoa kerrallaan 1–3 vuoden välein. Lupamääräyksen 6 mukaan murskausta ei saa harjoittaa 1.6.–31.8. eikä 22.12.–31.12. välisenä aikana.

Ottamisalue sijaitsee Alvajärven (0960107) tärkeällä 1-luokan pohjavesialueella. Pohjaveden virtaussuunta on kaakkoon päin. Ottoalue sijaitsee vedenottamon kaukosuojavyöhykkeellä. Kokkomäen tilalla 2:259 sijaitsevassa pohjavesiputkessa pohjaveden pinta on vuosien 2021–2022 havaintojen perusteella ollut tasolla +112.00 - +112.45. Lamminmäen tilan 2:79 puolella ottoalueen reunasta noin 160 m luoteeseen sijaitsevassa pohjavesiputkessa pohjaveden pinta on ollut pääasiassa tasolla +112.20 - +112.60. Ylin havaittu veden pinnan korkeus on ollut tasolla +112.85 (14.6.2021).

Lupamääräyksen 5 mukaan alin sallittu ottotaso on +118,3 m N60, mutta kuitenkin vähintään 4 m ylimmästä havaitusta luontaisesta pohjavesipinnasta.

Suunnitellun alueen lähiseudulla ei ole käytössä olevia talousvesikaivoja. Kaikissa lähimmissä ympäri vuoden asutuissa kiinteistöissä on kunnallinen vesijohto.

Ottamissuunnitelman mukaan suunniteltu toiminta ei olennaisesti muuta maisemakuvaa, vaan ottotoiminnan eteneminen jouduttaa jo otettujen alueiden

maisemointia. Myös tilojen väliset korkeat luiskat poistetaan kaikilta rajoilta, joissa rajan molemmin puolin on ottotoimintaa. Maisemoimalla ottoalue heti ottotoiminnan loputtua jää toiminnan vaikutus tilapäiseksi.

Alvajärven ranta- ja kyläosayleiskaavassa suunnitellulle alueelle kohdistuu merkintä M-EO, jolla on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on merkitystä sora- ja hiekkahuollossa. Merkintään liittyvässä kaavamääräyksessä on todettu, että alueen käytössä tulee erityistä huomiota kiinnittää alueen maa-ainesvarojen suunnitelmalliseen hyödyntämiseen. Kaavamääräyksen mukaan maa-ainesten oton tulee M-EO-alueella perustua yleissuunnitelmaan, jossa sovitetaan yhteen pohjaveden suojeleminen ja maa-ainesten otto.

Maa-ainesten oton yleissuunnitelman mukaan kaukomaiseman suojelemiseksi Alvajärven suuntaan ja järven selälle asti sekä myös pohjoisen ja koillisen suuntaan on ottamistoimintaa syytä rajata harjun koillissivustalle ja huolehtia harjun lakialueen säilymisestä mahdollisimman yhtenäisenä laajalta alueelta, jolloin maisemakuvan säilymisen ehjänä voidaan suojapuustolla mahdollistaa.

Toiminta-alueen länsi-, kaakkois- ja koillispuolella sijaitsevien asuinrakennusten pihalla on mitattu melua 14.3.2022. Mittausten perusteella, myös mittausepävarmuus huomioon ottaen, päivääjän keskiäänitaso 55 dB ei ylittynyt.

Oikeudellinen arviointi

Kuulutuksen julkaiseminen sanomalehdessä

Lupahakemuksesta tiedottamista koskevan ympäristönsuojelulain 44 §:n 2 momentin mukaan kuulutuksen julkaisemisesta on tiedotettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai julkaiseminen ole muutoin tarpeellista.

Lupaviranomaisen hallinto-oikeudelle antaman lausunnon mukaan kuulutuksen julkaisemisesta ei ole tiedotettu sanomalehdessä, koska asian merkityksen on katsottu olevan vähäinen lupa-asian paikallisen vaikutuksen vuoksi. Hakemuksen vireilläolosta on kuulutettu Viitasaaren kaupungin verkkosivuilla, ja tieto kuulutuksesta on julkaistu Pihtiputaan kunnan verkkosivuilla. Kuulutus ja hakemusasikirjat ovat olleet nähtävillä vähintään 30 päivän ajan. Niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, on lisäksi tiedotettu erikseen kirjeellä.

Hallinto-oikeus katsoo, että lupaviranomainen on tässä tapauksessa hakemuksen mukaisesta toiminnasta ja sen vaikutuksista esitetty selvitys huomioon ottanut voinut mainitsemillaan perusteilla jättää tiedottamatta kuulutuksesta sanomalehdessä.

Muutettu lupamääräys 1: etäisyys

Hakemusasiakirjojen mukaan lähin ympäri vuoden asuttu kiinteistö [REDACTED] sijaitsee noin 200 metrin päässä ottoalueen reunasta ja 380 metrin etäisyydellä murskauslaitoksesta kaakkoon. Hakemusasiakirjoissa on kuitenkin esitetty myös, että murskauslaitos sijoitetaan 10–25 metrin etäisyydelle ottorintauksesta ja että ottamistoiminta jatkuu nykyisen montun kohdalta kaakkoon päin. Karttatarkastelun perusteella kiinteistö [REDACTED] sijaitsee ottamisalueen kaakkoispuolella.

Murskauslaitoksen sijainnista ei hakemusasiakirjojen perusteella ole riittävää varmuutta. Koska luvan hakija ei ole esittänyt melumittauksesta huolimatta Muraus-asetuksen 3 §:n 3 momentin mukaisesti poikkeamisen edellytysten täyttymisestä riittävän luotettavaa selvitystä siitä, että toiminta häiriöille alttiissa kohteessa ei ylitä asetuksen 7 §:ssä tarkoitettuja melutason arvoja, hallinto-oikeus on selvyyden vuoksi täydentänyt lupamääräystä 1 niin, että murskausalueen etäisyyden asumiseen käytettävästä rakennuksesta ja sen piha-alueesta tulee olla vähintään 300 metriä.

Maisema

Lupaa on haettu pääosin alueelle, jolla on ollut aikaisemmin maa-ainesten ottamista ja maisema on jo muuttunut. Toiminta ei saadun selvityksen mukaan muuta Alvajärvelle näkyvää harjun laen profiilia. Toiminnasta saadun selvityksen perusteella valituksenalaisen päätöksen mukainen toiminta ei lisää maisemavaikutuksia merkittävästi.

Hallinto-oikeus toteaa, että alueen maisemoinnista vaiheittain ottamisen edistyessä on määrätty lupamääräyksessä 12.

Melu, pöly ja tärinä

Lupamääräyksessä 6 on annettu Muraus-asetuksen mukaiset toiminnan ajalliset rajoitukset. Lupamääräyksessä 7 on määrätty sallitusta melutasosta vakituiseen asumiseen käytettävillä alueilla ja loma-asumiseen käytettävillä alueilla valtioneuvoston melutason ohjearvoista antaman päätöksen (993/1992) mukaisesti. Lupamääräyksessä on määrätty myös meluntorjunnasta, melumittausten suorittamisesta, jos meluohjearvojen ylittymistä on syytä epäillä sekä toimenpiteisiin ryhtymisestä meluhaittojen vähentämiseksi ohjearvojen mukaiselle tasolle.

Hallinto-oikeus toteaa, että pölyhaittojen ehkäisystä on määrätty lupamääräyksessä 8.

Hiekan ja soran ottaminen sekä murskauslaitoksen tärinä rajoittuu maa-ainesta ottavan kaluston ja murskauslaitoksen välittömään läheisyyteen. Näin ollen hallinto-oikeus katsoo, että tärinän ehkäisemisestä tai sen seuraamisesta ei ole ollut tarpeen antaa erillistä määräystä.

Pohjavesi

Ottamisaalueen lähellä ei ole saadun selvityksen mukaan talousvesikaivoja.

Pohjaveden laadun ja pohjavesipinnan korkeuden tarkkailusta on määrätty lupamääräyksessä 3 ja kemikaalien varastoinnista lupamääräyksessä 9.

Hallinto-oikeus katsoo, että lupamääräykset 3 ja 9, lupamääräyksessä 5 asetettu ottotaso sekä pohjaveden pinnankorkeudesta saatu selvitys huomioon ottaen toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu pohjaveden pilaantumista tai sen vaaraa.

Johtopäätökset

Lautakunta on antanut valituksenalaisesta päätöksestä ilmenevät lupamääräykset, joita hallinto-oikeus valittajan esittämä huomioon ottaen pitää muilta kuin hallinto-oikeuden muuttamilta osin riittävinä.

Edellä lausutun perusteella ja hallinto-oikeuden muuttama lupamääräys huomioon ottaen ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaiset luvan myöntämisen edellytykset ovat täyttyneet, minkä johdosta päätöksen kumoamiselle tai muuttamiselle enemmälti ei ole syytä. Valitus on näin ollen muilta osin hylättävä.

Täytäntöönpanon kieltäminen

Täytäntöönpanon kieltämiselle ei ole ilmennyt aiheutta, minkä vuoksi sitä koskenut vaatimus on hylättävä.

Muut sovelletut oikeusohjeet

Kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta annettu valtioneuvoston asetus 4–9 §

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Pihtiputaan kunnanhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **29.10.2025**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Hanna Nieminen-Finne ja Satu Lyytikäinen sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Saara Juopperi.

Esittelijä

notaari Sanna Eirtovaara

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös maksutta

Jäljennös maksutta

Hiekkakolmio Oy

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunta

Pihtiputaan kunnan terveydensuojeluviranomainen

Pihtiputaan kunnanhallitus

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueLänsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto /
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedotVaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>